

MEHMED EMİN FEYZİ BEY VE İLÂVE-İ ŞUAÂT ÜZERİNE

Dr. Hashim TONJİ

ÖZET

Bugün çok bilinmeyen isimlerden biri olan Emîn Feyzî Bey, miralay rütbesiyle Osmanlı ordusunda görev almış münevver bir şairdir. Şiir dışında yazdığı matematik ve felsefe kitaplarıyla Paris Beynelmilel Tarih Cemiyetine kabul edilmiş bir sanatçıdır. Yazdığı otobiyografisinde hayatının illet, zillet, gurbet ve mağduriyetle geçtiğini dile getirir. Osmanlı'nın son döneminde yaşayan ve çeşitli askeri okullarda görev alan Emîn Feyzî Bey'in öne çıkan tarafı hiç şüphesiz şairliğidir. Kaleme aldığı Şuaât ve İlâve-i Şuaât şiir kitaplarıyla edebiyat camiasından adından söz ettirmiştir. Klasik anlayışla şiirler kaleme alan Emîn Feyzî Bey, zaman zaman dil bakımından halk şiirine yaklaşmıştır. Üzerinde çok fazla çalışma bulunmayan şairin İlâve-i Şuaât adlı eserinden yola çıkarak onu tanımak ve tanıtmak amacını taşıyan bu inceleme, alana katkı sunmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte şairin diğer eserleri üzerine de çalışmaların yapılmasına da kapı aralamaktadır. Eser inceleme yöntemiyle yaptığımız çalışmanın alanında ilk olması önemlidir. Çalışmada şairin hayatı, İlâve-i Şuaât adlı eseri ve dil hususiyetleri üzerinde durulmuş, diğer eserlerine de kısaca değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Emîn Feyzî Bey, Irak, İlâve-i Şuaât, Süleymaniye, Şiir.

MEHMED EMİN FEYZİ BEY AND HIS İLÂVE-İ ŞUAÂT

ABSTRACT

Emîn Feyzî Bey, one of the names that is not known much today, is a hermit poet who served in the Ottoman army with the rank of Miralay. He is a poet accepted to Paris International History Society with his books of mathematics and philosophy other than poetry. In his autobiography, he states that his life passed with illness, possession, immigration and victimization. Emîn Feyzî Bey, who lived in the last period of the Ottoman Empire and worked in various military schools, is undoubtedly known with his poetry. Şuaât and İlâve-i Şuaât, which he wrote, made a name for himself in the literature community with his poetry books. Emîn Feyzî Bey, who wrote poems with a classical understanding, approached folk poetry in terms of language from time to time. This study, which aims to get to know and introduce it by starting from the poet's book, İlâve-i Şuaât, which does not have much work on it, aims to contribute to the field. However, it also opens the door for studies on other works of the poet. It is important that the work we do with the work review method is a new first in the field. In the study, the poet's life, his work named İlâve-i Şuaât and his language features were emphasized and his other works were briefly introduced.

Keywords: Emîn Feyzî Bey, Iraq, İlâve-i Şuaât, Sulaymaniyah, Poetry.

GİRİŞ

Tanzimat sonrasında Türk edebiyatında ciddi bir eksen kayması meydana gelmiş, o döneme kadar takip edilen Doğu edebiyatı ve medeniyeti bir tarafa bırakılarak Batı edebiyatı ve medeniyeti takip edilmeye başlanmıştır. Bu kırılma noktası pek çok yönden hissedilse de asıl başat değişimin edebi eser ve akımlar vasıtasıyla edebiyatta olduğunu görürüz. Hem konu ve temalarda hem de şekil ve tür bakımından büyük değişimlerin olduğu aşikârdır. Bu dönemde aynı zamanda ortaya çıkan fikir cereyanları aydınları etkilemiş, sosyal ve siyasal alanda bu fikirlerin yansımaları olmuştur. Özellikle milliyetçilik düşüncesini ağır bastığı ortamda toplumsal tematik yaklaşımların tercih edildiğini görmekteyiz. Tanzimat ve sonrasında yetişen sanatçıların ortaya koyduğu edebi eserler çoğunlukla dönemin zihniyetini okuma bakımından kıymetlidir. Osmanlı'nın son döneminde yaşayan Emin Feyzî Bey de bundan nasibini almış, eserlerinde -özellikle şiir- dönemini aksettirmiştir. Şekil, tür ve konu bakımından hem Tanzimat sonrası edebiyatı hem de Milli edebiyat döneminin uygulama ve pratiklerini eserlerinde görmek mümkündür.

1. MEHMED EMİN FEYZÎ BEY'İN HAYATI

Askerî kimliğiyle tanınan şair ve yazar Mehmed Emin Feyzî Bey, 1862'de bugün Irak topraklarına bağlı Süleymaniye vilayetinde doğmuştur. Yörenin bilinen isimlerinden Derviş Abdülkadir Ağa'nın oğludur. Mehmed Emin Feyzî, iptidaî (ilkokul) ve rüştiye (ortaokul) öğrenimini Süleymaniye'de tamamlar. Lise öğrenimi için ailesi onu Bağdat'a gönderir. Burada Askerî İdadîye'ye (lise) başlar ve okulunu başarıyla bitirir. Askerî İdadîye'den mezun olduktan sonra İstanbul'a gelerek Mühendishane-i Berri-i Hümayun'a kaydolar. Mühendishane'de askeri eğitimin son kısmını tamamlayarak 2 Temmuz 1882'de "topçu subay" olarak mezun olur. Bağdat Askerî Rüştiyesi'nde dil bilimi, Mülkiye Rüştiyesi'nde matematik ve coğrafya öğretmenliği yapan Emîn Feyzî Bey, 14 Mayıs 1885'te yüzbaşı olur. Kuleli Askerî İdadîsinde kitabet (yazma) öğretmenliği yaparken 1892'de kolağalık rütbesiyle Bağdat Askerî Rüştiyesi müdürlüğüne atanır. Ardından Bağdat Topçu Alayı Binbaşılığına terfi ettirilir. Nisan 1911'de miralay (albay) rütbesine yükseltilen Emîn Feyzî Bey, "edebiyat ve riyaziyat ile uğraşıp görevini ihmal etmek" suçlamasıyla askeriye emekliye sevk edilir. Bir süre Musul Belediyesinde mühendislik yapan edebiyatçı, İstanbul üzerinden Avrupa'ya geçer. Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Ağustos 1914'te İstanbul'a döner. Hayatının sonlarına doğru sığındığı Darülaceze'de (Güçsüzler Yurdu) 6 Mayıs 1929 tarihinde vefat eder. Paris Beynelmîlel Tarih Cemiyet-i İlmiyesi üyesi olan Feyzi'nin mezarı, Okmeydanı'nın alt taraflarında Darülaceze'ye yakın bir mezarlıktadır (Gürlek, 2008), (Işık, 2009), (Karaca, 2005), (İnal, 1999).

2. İLÂVE-İ ŞUAÂT ADLI ESERİ

2.1. Künye

İstanbul'da Necm matbaasında H. 1341 yılında Osmanlı Türkçesiyle basılan İlâve-i Şuaât'ın künye sayfasının başına şu not düşülmüştür: “Şuaât ismiyle evvelce neşrolunan risalenin lâhikasıdır.” Nazımı: Süleymaniyeli Emin Feyzi ve “Her hakkı sahibine aiddir.” notuyla basılmıştır. Eser, toplam 48 sayfadır. İlâve-i Şuaât'ta klasik eserlere özgü bir sıralama göze çarpar. Emîn Feyzî Bey, geleneğe uyararak besmeleden sonra “Ya Allah” ve “Ya Resulullah” şiirleriyle kitabına başlar.

2.2. Muhteviyat

Emîn Feyzî Bey'in İstanbul'da askerî eğitime devam ettiği dönem, Tanzimat edebiyatının etkisinde yeni filizlenen Servet-i Fünûn hareketinin etkili olduğu dönemdir. Bu bakımdan bakıldığında şiiri daha çok yeni ile eski arasında gidip gelen bir tarzdadır.

Ekseriyetle aruz ölçüsünü kullanan şair, devrin büyük şairi Namık Kemal'in etkisinde kaldığını söyleyebiliriz. Yine Servet-i Fünûn edebiyatının önemli ismi Tefik Fikret onun için “adına şiir” yazılacak kadar kıymetlidir. Emîn Feyzî Bey aynı zamanda Irak coğrafyasında yaşayan dönemin önemli hiciv ustalarından Şeyh Rıza Talabanî'yi takip ettiğini, orada görevli olduğu dönemde iletişim halinde olduğunu yine eserinden anlaşılmaktadır.

Gerek Şuaât gerekse üzerinde çalıştığımız İlâve-i Şuaât eserleri dikkate alındığında Emîn Feyzî Bey'in “toplum için sanat” görüşüne sahip olduğunu söyleyebiliriz. Toplumun aksayan yönlerini -özellikle rüşvet- o devirde sıkça kullanılan “istibdad”ı, tenkit eder. Yine çok önemseydiği konulardan biri olan “eğitimi” ve “İslamî” hassasiyetleri kaleme aldığını tespit ederiz. Şimdi bu konulara yakından bakalım:

2.2.1. Sosyal Konular

Emîn Feyzî Bey'in dile doladığı kavramlardan biri istibdattır. Bilindiği üzere özellikle II. Abdülhamit döneminde basına uygulanan sansür, sanatçılardan tarafından pek hoş karşılanmamış, çoğu yazar ve şair bu uygulamayı eleştiren yazı ve şiirler kaleme almışlardır. *Ahd-ı İstibdâd* adlı şiirinde payitahttan uzak kalan beldelerden biri olan Bağdat'taki durumu eleştirel bir gözle tasvir etmeye çalışır:

Bir ma'aş almak için çekmedeyiz bin zahmet

Koğulur her kapudan istese her kim para

Bu vilayetde* ma'işet idemez bir me'mur

Vermese aylığının nısfını defterdara

---

* Bağdat

...

Vüzerâya virülür hep fukarânın malı

Murg akvâtını it'am ediyorlar mâra (Feyzi S. E., H.1341).

...

Son dönem Osmanlı'da bozulan mali denge dolasıyla siyasî iktidarın özellikle payitahttan uzak beldelere yeterince erişemediğini, halkın buradaki yerel yöneticilerin insafına bırakıldığını tarihi kaynaklardan tespit ederiz. Şiir ve yazılara konu olan defterdar ve tahsildarların bu dönemde çok iyi anılmadıklarını görmek mümkündür. Emîn Feyzî Bey de Bağdat Defterdarı'nı uygulamaları dolasıyla eleştirmektedir. Fakir fukaranın yerine paraların yönetici kesime gitmesini kendi üslubunca eleştirmektedir. Şiirin devamında İslam beldeleriyle Batı'yı karşılaştıran şairin şöyle der:

Ehl-i İslâm o kadar fakr u zaruret gördü

Ki heman her iş için gıpta ider ağıyâra

Emîn Feyzî Bey, *aydınlanma ve sanayi inkılabıyla* gelişen Batı'ya karşın İslam beldelerinin yerinde saymasını hazmetmez. Dönemin diğer aydınları gibi bu durumu tenkit eder.

Her işte Batı'nın gıpta ile takip edilmesine rağmen bizim fakr u zaruret içinde olmamızı kabullenmez. Devir itibarıyla sanatçıların üzerinde durduğu konulardan biri de "adalet"tir. Emîn Feyzî Bey şiirde bu konuya şöyle yaklaşır:

Eser-i zülm ile ol rütbe döküldü kanlar

Memleket benzedi hûnâb ile bir gülzâra

Katl idüp kaçmış olan zalime bir şey olmaz

Fakat i'lan asılır levha ile divara

Kübrâdan biri bin dürlü kabahat itse

Yine hiç kimse cesaret edemez ihtira

Bir küçük adam eğer zerre kadar sehv itse

Muktedir olsalar ol anda asarlar dâra

...

Bu beyitlerde *hukukun üstünlüğü mü, üstünlerin hukuku mu?* şeklinde literatüre giren tartışmanın içeriğine dair bazı tespitlerin yapıldığını görmekteyiz. Emîn Feyzî Bey, Batı'da objektif, soyut ve kişisel hak ve özgürlükleri öngören hukukun üstünlüğüne dikkat çekmektedir.

Kanun önünde eşitlik ilkesinin nasıl çiğnendiğine dair bir portre sunmaktadır. Aslolan *hukukun üstünlüğüdür*, ancak tarih boyunca bazen “üstünlerin hukuku” diyebileceğimiz uygulamaların olduğunu fark ederiz. Toplumun sosyal fotoğrafını çeken şair, devamında hak ve hukuku yerine getirmesi gereken adliye kurumu için şöyle der:

Bir güzel çarşıya benzer cihet-i adliye

Ki ona dâhil olan dini satar dinara

Ne cehâlet ne rezalet ne hacâletdür bu

Ki merâtib satılır akçe ile tüccâra

Şiir baştan sona okununca Namık Kemal’in ünlü “Hürriyet Kasidesi” akla gelir. Onun yaptığı eleştirilere benzer konu ve kurumların Emîn Feyzî Bey tarafından da tenkit edildiğini söyleyebiliriz. Aynı zamanda “idari bir makam”da olan şair, bütün bu eleştirilerden sonra şiirini “zülf-i yâre dokunmak” beytiyle tamamlar:

Bildiğim şeyleri hep söyleyecek olsam eğer

Diyecekler ki dokundu yine zülf-i yara.

Emîn Feyzî Bey’in öncelediği konulardan biri de eğitimidir. “Maarif” adlı manzumesinde tıpkı Namık Kemal, Tevfik Fikret ve Mehmet Akif gibi eğitimin her şeyden daha kıymetli bir olgu olduğuna inanır. Kurtuluşun maarifle mümkün olacağını söyleyen şair, şiirde şu ifadelerle yer verir:

Ma’arifdir iden envâr-ı ‘adlu re’feti tezyîd

Ma’arifdir cihandan zülmet-i cehli iden teb’id

Ma’arif olduğu yerde cehalet payidar olmaz

Cehalet girdiği yerde fenalıklar ider tevellîd

Ma’arif nerde olsa farz olur tahsiline gitmek

Hadis-i “ıtlabu’l-ilm” ider bu hikmeti tey’id

...

Düşüncelerini “İlim neredeyse gidip alınız” hadisiyle destekleyen Emîn Feyzî Bey, cehaletin ortadan kaldırılması için eğitimin şart olduğunu söyler. İktibas ettiği hadisle beraber ilim tahsil etmenin farz değerinde olduğunun altını çizer.

2.2.2. Bireysel Konular

Emîn Feyzî Bey, İlâve-i Şuaât'ta az da olsa bireysel konulara da yer vermiştir. Klasik şiirde ve halk şiirinde terennüm edilen aşk ve sevgili konusu onun tarafından da işlenmiştir. “*Bû-yı Dil-ârâ*” adlı şiirinde daha çok klasik şiire ait imaj ve sembollerle sevgiliyi anlatmaya çalışır:

Gelen bû-yı dil-ârâdır dimağa

Yetişmez mi ne hâcet sey-i bâğa

Safâ-yı cenneti gördüm gözümle

Hayâliyle bu şeb yatdım yatağa

...

Hased itdi gül-i hoş-bû-yı bûstan

Letâfet neşr iden o gül yanağa

Şiirde sevgilinin bilinen mazmunlarına işaret edilmektedir. Daha çok sevgilinin kokusu ve gül yanağına ait tenasüpler söz konusudur. Bir mazmunlar edebiyatı olan klasik şiirin çağrışım değerleri şiire hâkimdir.

Yine “*Nazlı Dilber*” adıyla aşk, sevgili ve güzellik konusuna değinen şair, şiirini daha çok halk şiiri imgeleriyle süsler:

Bakın şu nazlı dilbere

Ne rütbe hüsn-i hâli var

Kemâli var, cemâli var

Melek gibi hısâli var

...

O tatlı tatlı sözlerin

Şahin bakışlı gözlerin

Kulûb-ı celbe muktedir

Büyük bir itidali var

...

Şiirden de anlaşılacağı üzere Emîn Feyzî Bey hem klasik şiir hem de özellikle Irak bölgesinde sıkça kullanılan hoyrat tarzı, türkülere meyleden bir şairdir. Bu yönüyle ekseriyetle klasik bir söyleyişe sahip olsa da bazen bu tarafa da yöneldiğini şiirlerinden görebilmekteyiz. Söz, söylem ve ahenk itibariyle bu şiirde daha sade bir dille sevgili konusunu işlediğini söyleyebiliriz.

Emîn Feyzî Bey zaman zaman kendi durumunu, içinde bulunduğu şartları da konu edinir. Yaşadığı hayattan çoğunlukla şikâyet eden şair, “*Halim Perişân*” şiirinde Allah’a şöyle yakarır:

Fikrim perişân, hâlim perişân

Ey Rabbi-zişân sen merhamet kıl

...

Zârım, esîrim, hârım, hakirim

Hâl-i zebunum halka nihandır

Derd-i derûnum sence ‘ayândır

Lütf u keremle ol destgîrim...

Emîn Feyzî Bey sadece gelenek olduğu üzere değil, yaşadığı hayatın zorlukları, dönem itibariyle hemen herkesin karşılaştığı sorunları samimi bir dille ifade etmeye çalışır. Kendi iç dünyasında yaşadıklarını Allah’a dua hitabıyla aktaran Emîn Feyzî Bey, kendi ben diliyle aslında hemen herkesin muhatap olduğu durumu arz etmektedir.

3. DİL VE ÜSLUP HUSUSİYETLERİ

Şair Emîn Feyzî Bey, Osmanlı’nın son dönemlerinde yaşamış bir sanatçıdır. Bu yönüyle Tanzimat sonrası Türk edebiyatında görülen dilde sadeleşme akımının etkileri eserlerinde görüldüğünü söyleyebiliriz. Hatta zaman zaman halk şiirine yaklaşan bir tarzı vardır. Ancak dönemin diğer sanatçılarındaki olduğu gibi Emîn Feyzî Bey’in klasik bir eğitimden geçtiğini unutmamak gerekir. Bu nedenle bugün için şiirleri dil itibariyle ağır gelebilir. Bu hususiyetleri aşağıdaki örneklerde görebiliriz:

Eğer fehm isen sakın

Dime ki başka kimsede

O kaşların o gözlerin

Yanakların misali var (Nazlı Dilber, s.25).

Şairin “Kilk-i Hüner” ismiyle kalem mecaziyla edebi düşüncelerini ifade ettiği şiirinde dilin “Nazlı Dilber”e oranla daha sanatlı olduğunu tespit ederiz:

Ey kilk-i hüner mülk-i kemâlât senindir

Şân u şeref u fahr u mübâhât senindir (s.27)

Emîn Feyzî Bey, Servet-i Fünûn’un öncü ismi Tevfik Fikret’e hayrandır. Eserinde “Şair Tevfik Fikret” adlı şiirinde onun hayata bakışını resmeder. Tevfik Fikret’in aklı önceleyen ve Avrupaî düşünce tarzıyla hayatı sorgulamasını kendine rehber edinir:

...

Âsâyîş-i hakikiye mümkün değil vusul

Bin diürlü ilm ü fazl ü hüner iktisab ile

Bâzû-yı iktizâ-yı kader oldu cilve-ger

Aldı götürdü Fikret’i fart-ı şitab ile

Geldikçe yâda himmeti hüsn-i tabâtı

Cân u dil ağlıyor elem u ıztırab ile (s.22)

...

Emîn Feyzî Bey, özellikle sosyal eleştirilerin yer aldığı şiirlerde dönemin ünlü hiciv ustası Şeyh Rıza Talabanî’nin etkisinde olduğunu daha önce de belirtmiştik. “Şair Şeyh Rıza Efendiye Cevap” adlı şiirinde ondan övgüyle bahseder:

Vâsıl oldu destime eş’ârınız

Pek güzeldir menhec-i efkârınız...

Siz beni pek çok senâ etmişdiniz

İşte oldum ben de minnetdârınız

Pek hatâdır sizlere şair demek

Sihrdür çünkü bütün aşarınız (s.18)

Şiirden de anlaşılacağı üzere Emîn Feyzî Bey, çağdaşlarını yakından takip etmekte ve onlarla iletişim halinde olmayı önemsemektedir. Bu da onun aslî işi dışında edebi hayatla da iç içe olduğunu göstermektedir.

Emîn Feyzî Bey'in şiir kitabı Şuaât üzerine geniş çaplı çalışmalara yer vermek gerekir. Dersaadet matbaasında H. 1327'de basılan eser, 122 sayfadan ibarettir. Eserde şairin adı "Topçu Miralaylardan Emin Feyzi" olarak geçer. Şiir dışında pek nesir kitabına da imza atan sanatçının bu eserlerine kısaca bakmakta fayda vardır. (Feyzi S. E., Şuaât, 1327).

4. NESİRLERİ

4.1. İlm u İrâde

XIX. asırda "bilimin tartışılmaz üstünlüğü" ilkesini odağında hazırlanan felsefî bir eserdir. Son dönem Osmanlı aydınının modernlik arayışlarına pratik, pragmatik bir model sunarak, onların popüler materyalizm tartışmalarına tanıklık eden felsefî bir eserdir. Eserdeki metinler bütüncül ve sistematik bir ilgiyle modernlik arayışlarını gündeme taşımayı amaçlamaktadır. Emîn Feyzî Bey'in Ludwig (Louis) Büchner'in popüler eseri "Madde ve Kuvvet"te (Kraft und Stoff, 1855) temsil ettiği şekliyle "Maddesiz kuvvet, kuvvetsiz madde yoktur." temel tezine dayalı monist materyalizmi, Marx ve Engels'in nitelemesiyle vülger materyalizmi ve dolayısıyla evrimciliği eleştirdiği bir eserdir. İlm u İrade, bu yönüyle "Maddeyûn" ismiyle bilinen mezhebin reddiyesidir. Eser, bir yönüyle ateizme karşı cevaptır. Emîn Feyzî Bey'in bu eser yeni harflere aktararak yayımlanmıştır (Feyzi E. , 2000).

4.2. Encümen-i Edîbân

Emîn Feyzî Bey'in "Encümen-i Edîbân" adlı antolojik eseri, H. 1339 yılında Tercümân-ı Hakikat Matbaası'nda basılmıştır. 142 sayfalık Kürtçe antoloji, Sorani lehçesinde şiir yazan 15 (on beş) şairin şiirleri ve yaşam öyküleri hakkında kısa bilgileri ihtiva etmektedir. Emîn Feyzî Bey, Sorani şivesiyle yazan pek çok şair ve yazar olduğunu ifade ettikten sonra kendisinin bu eserde sadece Baban aşiretinin şairlerine yer verdiğini söyler (Feyzi S. E., H.1339).

4.3. Eser-i Hayât-ı Feyzî: Eserin başında "Müellifin tercüme-i hâline ve hayatı hususiyesine dairdir." notu dikkate sunulur. Şairin kendi hayat hikâyesini kaleme aldığı otobiyografik bir eserdir.

4.5. Hevâ-yı Nesîmî: Âlem Matbaasında farklı tarihlerde neşrolunan eser "hevâ"nın dini ve felsefî tarafına projeksiyon tutar. Bir yönüyle "hikmet"i sorgulayan ve bunu yine modern yaklaşımlarla açıklamaya çalışan bir Emin Feyzi görürüz.

4.6. İcmal-i Netâyic Yahud Muhtıra-i Fünun-i İ'dadiyye: Karabet Matbaasında H.1309'da basılan bir *matematik* alanında ders kitabıdır. Emîn Feyzî Bey'in öğretmenlik branşının matematik olduğunu hatırlatmak gerekir.

4.7. Tefrika-i Riyâziye: Mühendishane-i Berri-i Hümayun'da okuyan ve özellikle sayısal bilimlerde eğitimini tamamlayan Emîn Feyzî Bey'in askeri okullarda okuttuğu matematik ve geometriye ait notlardan oluşan eseridir.

SONUÇ

Emîn Feyzî Bey, zihniyet itibariyle yönünü Batı'ya çevirmiş Tanzimat aydınının yolunda giden devrin asker şairlerinden biridir. O dönem Osmanlı sınırları içinde kalan Irak-Süleymaniye bölgesinden olan şair, İstanbul'da tamamladığı askerî eğitiminden sonra da yine bu coğrafyadaki askeri okullarda görev almıştır. Süleymaniye, Musul, Bağdat civarında geçen hayatı, emekli olup geldiği İstanbul'da nihayete ermiştir. Ondaki bahsedilen sınırlı sayıda kaynaklarda özellikle İstanbul maddi yetersizlik dolayısıyla bir anda geçen hayatının zor geçtiği konusunda hem fikirdirler. Emîn Feyzî Bey, fikir ve edebî anlayış bakımından Namık Kemal ve Tevfik Fikret'in etkisindedir. Irak'ta görev yaparken de dönemim önemli şairlerinden Şeyh Rıza Talabani'yi takip ettiği bilinmektedir. Şairin Şuaât ve İlâve-i Şuaât adlı şiir eserleri önemlidir. Üzerinde yapılan çalışmaların yetersizliği dolayısıyla çok tanınmamıştır.

KAYNAKÇA

- FEYZİ, E. (2000). İlim ve İrade. (U. Köroğlu, Dü.) İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- FEYZİ, S. E. (1327). Şuaât. İstanbul: Dersaadet.
- FEYZİ, S. E. (H.1339). Encümen-i Edîbân. İstanbul: Tercüman-ı Hakikat.
- FEYZİ, S. E. (H.1341). İlâve-i Şuaât. İstanbul: Necm-i İstanbul.
- GÜRLEK, D. (2008). Kültür Dünyamızdan Manzaralar. İst.: Kubbealtı Neşriyat.
- İNAL, İ. M. (1999). Son Asır Türk Şairleri (Cilt I). İst.
- İŞİK, İ. (2009). Resimli ve Metin Örneklili Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi.
- KARACA, A. (2005). "İbnülemin Mahmut Kemal İnal'ın Son Asır Türk Şairleri Adlı Eserinde Üsküdar'da Yaşayan Şairler. Z. K. vd. (Dü.) içinde, Üsküdar Sempozyumu II, Bildiriler Kitabı (Cilt 5).